

Ісак Л.М.
*старший викладач кафедри математики, інформатики
та методики навчання
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»*

**АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ
ІНФОРМАТИКИ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

Важливим аспектом академічної мобільності є формування відкритого освітнього простору, який в свою чергу сприяє мобільності викладачів інформатики. Ми ставимо питання про розширення мобільності викладацького й

іншого персоналу для взаємного збагачення європейським досвідом. Зокрема в Болонській декларації зазначено, що студенти Європи мають потребу і право на навчання для здобуття ступенів, що визнаються в Європі, а не тільки в країнах (регіоні), де їх здобуто. Головною характеристикою, що визначають відповідність навчальних закладів та установ європейської вищої школи є гарантування того, що вони роблять усе можливе для надання однаково високого рівня кваліфікації своїм студентам.

Питаннями удосконалення методичної системи навчання у педагогічному вищому навчальному закладі з допомогою засобів інформаційно-комунікаційних технологій займаються М. Бухаркіна, М.І. Жалдак, Н.В. Морзе, І.Є. Полат [1]. У дослідженнях обґрунтовується застосування інформаційно-комунікаційних технологій як засобів підвищення ефективності навчання у вищому навчальному закладі, розробляються вимоги до створення і впровадження у навчальний процес електронних засобів навчального призначення (В.П.Волинський, Ю.В.Горошко, В.В.Лапінський), виокремлюються і формулюються вимоги до систем інформаційної підтримки освіти (В.Ю.Биков), розробляються методичні рекомендації для вчителів по використанню ресурсів мережі Інтернет у навчальному процесі (Л.А.Карташова, Т.І.Коваль) [1].

Академічна мобільність є основою створення європейського простору вищої освіти. До цього моменту європейські країни вже мали загальний економічний, фінансовий, політичний, соціальний і культурний простір. Але їм необхідно було створити ще і європейський освітній простір, завдяки якому можна було б отримати у результаті мобільного фахівця, здатного підтримувати потоки робочої сили з одних країн в інші. Передбачалося, що такий майбутній фахівець зможе здобувати освіту не тільки в межах своєї країни та в стінах власного вузу, а й за його межами.

Запровадження мобільності у вищих навчальних закладах України на сьогоднішній день передбачає: заснування в організаційно-функціональній структурі ВНЗ міжнародного офісу та бюро для організації обміну студентами та викладачами; створення банку даних про світові, європейські та національні університети і їх навчальні матеріали; інтернаціоналізація та скоординованість навчальних планів; впровадження кредитно-модульної системи ЕСТБ; розробка веб-сторінок, які б відображали процеси, що відбуваються у створених консорціумах; створення необхідної системи кураторства, яка допомогла б студентам та викладачам у практичній реалізації їхніх потреб щодо мобільності; організація студентських служб для адаптації студентів у новому середовищі; створення нової системи підвищення кваліфікації та перепідготовки для професорсько-викладацького складу, яка задовольняла б потреби ринкової економіки України для реалізації важливого загальноєвропейського принципу “освіта через усе життя” [3].

Модернізація системи вищої освіти в Україні (Закон “Про вищу освіту” та ряд нормативних актів Міністерства освіти і науки) має деякі спільні ознаки з Болонським процесом (уведення ступеневої системи освіти), але за більшістю напрямів вона йому не відповідає. Це пов’язано з тим, що вихідні концепції такої модернізації не були зорієнтовані на інтегрування національної системи освіти в Європейський простір. На сучасному етапі концепцію реформування вищої освіти слід докорінно переглянути і створити програму послідовного її зближення з європейським освітнім і науковим простором.

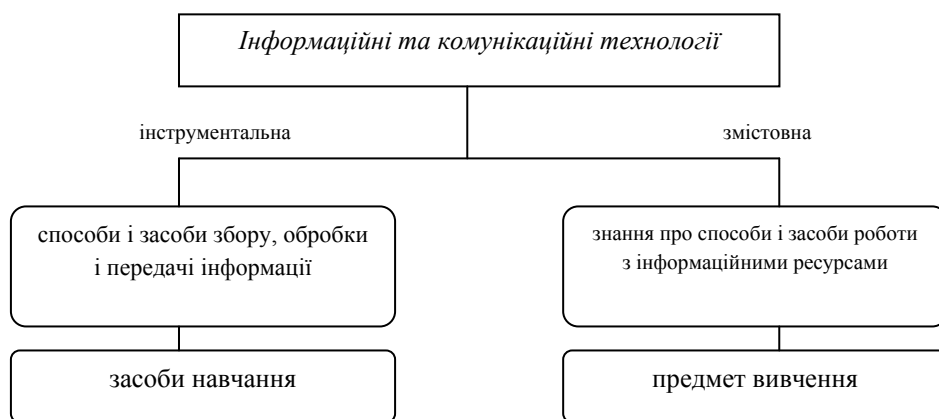

Рис. 1. Функції ІКТ у формуванні академічної мобільності майбутніх викладачів

Європа вже давно почала створювати економічний, у тому числі і фінансовий, політичний, соціальний, культурний простір. Підписання Шенгенської угоди і створення єдиної валюти стали підтвердженням тому. Але європейські вищі навчальні заклади формувалися в рамках державної політики та існуючих систем вищої освіти, методи і порядок їх регулювання були пристосовані до національної економіки і культури конкретних країн. У зв'язку з цим існувала проблема соціальної мобільності (як переміщення людських потоків): дипломи про вищу освіту не признавалися в сусідніх країнах, тому неможливо було прийняти громадянина сусідньої держави на роботу, хоча попит на деякі спеціальності існував величезний. З іншого боку, з розвитком процесів глобалізації і інтернаціоналізації освіти (процес розвитку зв'язків, в освіті, при якій система утворення однієї країни виступає частиною світового освітнього простору (виявляється в збільшенні об'єму міжнародних обмінів викладачами, студентами і так далі) виникла нова проблема — підготовка професійних кадрів, здатних ефективно працювати в умовах глобального ринку. У цих умовах і почав формуватися єдиний європейський простір вищої освіти, яка є однією із складових простору Європейського Союзу.

Основними напрямками програм підтримки академічної мобільності є:

1. *Мобільність в рамках комплексних проектів розвитку багатобічного або двостороннього партнерства:* створення сумісних освітніх програм і програм подвійних дипломів; підтримка мобільності в рамках проектів, направлених на створення нових інноваційних програм університетів з бізнесом, промисловістю, іншими соціальними партнерами; підтримка мобільності в рамках проектів; направлених на реформування управління і реалізацію структурних реформ в освіті. Даний напрям є одним з найбільш значущих, оскільки забезпечує системний ефект і переваги для немобільних категорій студентів і викладачів, які стають бенефіціарами (ті, які вигідно надбали) результатів цих проектів – нових програм, курсів, модулів, систем управління.

2. *Тематичні дослідницькі і освітні мережі.* Даний напрям сприяє формуванню глобального/регіонального експертного співтовариства, що розділяє загальну ідеологію і культуру; забезпечує вироблення загальної метамови, загального розуміння змісту освіти і його результатів.

3. *Мобільність в рамках розвитку програм вивчення іноземних мов.* Даний напрям є обов'язковим, таким, що підтримує решту всіх напрямів співпраці, забезпечує ефективність інших форм кооперації, просування мов країн, що підтримують програми мобільності, одночасно із збереженням лінгвістичної

різноманітності.

4. *Мобільність в рамках програм обміну досвідом, направлених на впровадження інноваційних технологій, зокрема інформаційних і комунікаційних в освітніх програмах і управлінні освітою.* Даний напрям забезпечує просування і впровадження сучасних технологій.

Ми вважаємо, що формування академічної мобільності повинне відбуватися за рахунок усвідомленого використання особового потенціалу і з урахуванням особливостей освітнього процесу.

Але раніше необхідно вказати ті причини, по яких, саме майбутні вчителі інформатики як ніякі інші повинні бути суб'єктами процесу формування академічної мобільності.

1. Саме вчителі інформатики більш орієнтовані на продовження освіти за кордоном, на отримання нових кваліфікацій.

2. Пороговий рівень володіння іноземною мовою згідно дослідженням у студентів спеціальності “вчитель інформатики” вище ніж у інших (винятки становлять вчителі іноземних мов).

3. Третя причина є цілком очевидною: через профілюючу професійну підготовку майбутні вчителі інформатики більш за інших володіють сучасними засобами інформаційних і комунікаційних технологій, завдяки яким відбувається формування академічної мобільності.

4. Матеріальна база і комп'ютерне оснащення факультетів, на яких реалізується підготовка майбутніх вчителів інформатики значно вище, ніж на факультетах інших спеціальностей [2].

Таким чином, ми приходимо до висновку, що академічна мобільність – це інтегративна особистісна характеристика, виражена в здатності долати міжнародні мовні та міждержавні бар'єри і оперативно реагувати на мінливі умови навколишнього середовища для досягнення своїх освітніх цілей. Отже, академічна мобільність також повинна бути пов'язана з безперешкодним пересуванням тих суб'єктів освіти, які зазначені рамками Болонської декларації. У нашому окремому випадку це майбутні вчителі інформатики, для яких були наведені раніше підстави для формування у них академічної мобільності. Але, на наш погляд, специфіка академічної мобільності майбутніх вчителів інформатики полягає ще й у тому, що їм як ніяким іншим вчителям-предметникам доводиться дуже часто і дуже швидко реагувати на мінливі вимоги до методичної системі навчання інформатики, освоювати нове не русифіковане програмне забезпечення, здійснювати пошук новітньої інформації професійної спрямованості, використовуючи при цьому іншомовні джерела, спілкуватися з іноземними колегами з мережевих технологій, обмінюючись досвідом.

Наявність академічної мобільності у майбутніх вчителів інформатики дає їм можливість долати міжнародні, мовні та міждержавні бар'єри для досягнення поставлених навчальних і професійних цілей, а специфіка навчальної та професійної діяльності передбачає одночасно взаємодію з ІКТ, і з іноземною мовою, завдяки чому вони здатні швидко і ефективно реагувати на мінливі вимоги освітнього простору, а значить бути мобільними в умовах постійної непереборної новизни.

Список використаної літератури

1. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / За редакцією В.Г.°Кременя. Авторський колектив: М.Ф.°Степко, Я.Я.°Болюбаш, В.Д.°Шинкарук,

В.В.°Грубінко, І.І.°Бабин. - К.:Освіта, 2004. – 356с.

2. Гуляєва°Н.°М. Мобільність викладачів і студентів: проблеми та орієнтири / Н.М.Гуляєва // Матеріали VI щорічної міжнародної конференції “Розбудова менеджмент-освіти в Україні” (17-19 лютого 2005 року м.Дніпропетровськ). - К.: Навч.-метод. центр, 2005. - С. 76-81.

3. Згуровський°М.°З. Болонський процес — структурна реформа вищої освіти на європейському просторі // М.З.Згуровський // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: niur.gov.ua – Назва з екрану.

4. Карпенко М. М. Пріоритети розвитку вищої освіти в Україні в руслі загальноєвропейських тенденцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: niur.gov.ua – Назва з екрану.